

Informasjon om samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk for 1.-10.trinn

Arbeidet med å utvikle en egen samisk læreplan for faget matematikk er påbegynt av tidligere sametingsråd (2021-2025) som hadde som mål at alle nye reformer skal styrke samiske elevers rettigheter og at samisk innhold i skolen styrkes. I tiltredelses erklæring for dette sametingsrådet, Beaiveálgu (2021-2025), var en av satsingsområde: *Vi vil satse på videreutvikling av det samiske læreplanverket.*

Bakgrunnen er at det samiske læreplanverket er ikke fullstendig, da det fortsatt mangler samiske parallelle likeverdige læreplaner i fellesfagene matematikk, engelsk og kroppsøving. Det mangler også blant annet læreplaner i samisk for elever med tegnspråkopplæring og læreplan i norsk for elever med samisk og tegnspråk.

Sametinget har under arbeidet med fagfornyelsen allerede i 2018 fremmet behovet for en samisk læreplan i matematikk overfor kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet så det ikke som nødvendig med en egen samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk.

Læreplanen i matematikk (samiske) er kompetanse- og kulturbasert. Departementet har tidlig i fagfornyelsesprosessen bestemt at læreplanene skal være kompetansebasert, denne viktige ramme faktoren for læreplanene ble ikke konsultert med Sametinget.

Sametinget etablerte en matematikk faggruppe i 2023 som skulle vurdere behovet for en samisk læreplan i matematikk. Faggruppa besto av professor Anne Fyhn, professor Per Ravna og professor Anne Kajsa Partapuoli. De utarbeidet rapporten, *Hvorfor er det nødvendig med en samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk (2024)*, som konkluderte med at behovet for en egen samisk læreplan var til stede. En samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk, kan bidra til et mer helhetlig syn på matematikk, der også det kulturelle aspektet i faget kan inkluderes. De viser til at en læreplan i matematikk kan bidra til å styrke samiske elevers identitet og kulturtilhørighet og at læreplanen kan bidra til at elevene utvikler et samisk matematisk fagspråk. Videre skriver gruppa at flere andre urfolk har gode erfaringer med en kulturbasert læreplan i matematikk. Det er for eksempel blitt påvist en statistisk signifikant forbedring av Yupiaq-elevers matematikkresultater etter innføring av en kulturbasert læreplan i Alaska. Disse erfaringene har vært viktig i arbeidet med utvikling av en samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk.

På bakgrunn av dette etablerte Sametinget en læreplangruppe med tilhørende referansegruppe, som fikk i oppdrag å utvikle et utkast til samisk parallell likeverdig læreplan i matematikk. Læreplangruppa besto av: Professor Anne B. Fyhn, lærer Ole Einar Hætta, lektor Inga Anne Marit Juuso, lærer og skoleleder Ellen J. Sara Eira. Referansegruppen besto av: professor Tamsin Jillian Meaney, lektor Ann-Kristine Balto, lektor Per Henrik Bongo. De virket fra 01.05. - 01.10.2025.

Læreplangruppa har brukt den nasjonale læreplanen i matematikk som grunnlag for arbeidet med den samiske læreplanen i matematikk. De har konkretisert samisk innhold i alle deler i den samiske læreplanen, blant annet tilføyde familierelasjoner, fellesskap/ovttastallan, birgejupmi, samisk tellemåte og samiske måleenheter, beregning/meroštallan og at læreplanen gir rom for lokal tilpassing.

Alle læreplanene skal ha et eller flere av de tre tverrfaglige temaene, som er konkretisert i læreplanverkets overordnede del: 1) Folkehelse og livsmestring, 2) demokrati og medborgerskap, og 3) bærekraftig utvikling. Den nasjonale læreplanen i matematikk mangler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling. I den samiske læreplanen er det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling lagt til, der birgejupmi har en sentral del.

Utkast til læreplanen har vært på høring i perioden 04.07. - 21.09.2025. Det kom inn 12 høringssvar.

Sametinget har bearbejdet høringsinnspillene inn i de ulike delene av læreplanen slik som i fagets relevans og sentrale verdier, kjerneelementer, tverrfaglige tema, grunnleggende ferdigheter, kompetansemål og undervisvurdering. Høringsinnspillene går ut på at læreplanen uttrykker tydelig det viktigste elevene skal lære, at den gir tilstrekkelig handlingsrom for læring og gir rom for en aktiv og medvirkende elev. Videre sier høringsssvarene at verdigrunnlaget er tydelig reflektert, de tverrfaglige temaene er integrert og at undervis- og standpunktvrdering vil fungere som en god støtte i vurderingsarbeidet. Læreplanen legger også til rette for utvikling av kompetanse som forbereder elevene på videre utdanning og/eller samfunnsliv. Samisk innhold er også godt forankret i samiske verdier, språk, kultur og samfunnsliv.

I utkastet til læreplanen har tilknytningen til duodji en for sentral rolle. Dette er justert ned i den fastsatte læreplanen til også å omfavne andre næringer og tradisjonell kunnskap. Innspillet på at kompetansemål er for krevende for de yngste elevene er ikke vektlagt i den fastsatte læreplanen. Flere høringsinnspill etterlyser behovet for læremidler, støttemateriell og støttetekster. Dette kan ikke løses under utviklingen av læreplanen da læringsressurser ligger under feltet læremiddelutvikling jamfør *Sametingets strategiplan for samiskspråklig læremiddelutvikling 2025-2028*.

Sametingsrådet har fastsatt læreplanen 10.10.2025, og vil være gjeldende fra 01.08.2026.